

Svenska kyrkan

MÖLNDAL

GAIA 18 OKT-8 NOV 2022

FÖRÄNDRING

FÖRUNDRAN

Världsutställning!
Konstverket Gaia
i Fässbergs kyrka,
Mölnadal
18 okt-8 nov 2022.

Jorden som du aldrig sett den förut.

SPARAS
INNEHÅLLER HELA
PROGRAMMET

Förundran

En människa som aldrig låter sig bli förundrad upphör på sikt att vara människa. När ingenting längre gör mig förvånad, nyfiken eller berörd kan hela livet delas in i förutsägbara fack.

Jaja, en solnedgång till, jasså musik också, jaha det är väl som förra gången och gången dessförinnan. Till och med kärleken drabbas av denna grå dysterhet. Allt blir förutsägbart och möjligt att dela in i Excel-rutor.

Jag skulle vilja utmana dig som läser detta att släppa taget om det förutsägbara. Livet är mycket vackrare, häftigare och vildare om du låter dig bli berörd och förvånad. Livet som människa är fantastiskt.

Under några mörknande höstveckor har du möjlighet att fysiskt återupptäcka denna förundran. Människor över hela planeten har suttit ned framför Gaia, konstverket som den här tidningen handlar om.

Oberoende av hur livet ser ut har Gaia för många åstadkommit en förundran som känts i kroppen, och som har inneburit förändring. Dels en förändring i hur vi agerar för att rädda klimatet och bromsa förstörelsen av planeten jorden. Dels för vardagen: någon gav sig tid att sitta ned

”Livet är mycket vackrare, häftigare och vildare om du låter dig bli berörd och förvånad.

framför myrstacken, en annan lyssnade om och om igen på samma musikstycke i lurarna. En tredje gjorde äntligen allvar av

drömmarna om att leva mindre ängsligt över vad andra skulle tycka. Nästan som jag gjorde som litet barn.

Gaia hänger lite varstans när konstverket turnerar runt jorden. När Gaia nu för första gången kommer till Sverige hänger hon i en kyrka i Mölndal. Man kan se det som en gåva från kyrkan till mölndalsborna med anledning av stadens hundraårsfirande. Men gåvan är större än så.

Alla är välkomna till Fässbergs kyrka för att bli förundrade. I alla kyrkorum finns bilder, symboler och påminnelser om att livet alltid är större, att Gud som har skapat allt också älskar varje människa med förundrad och oförutsägbart kärlek.

Välkommen till Fässbergs kyrka i Mölndal i höst!

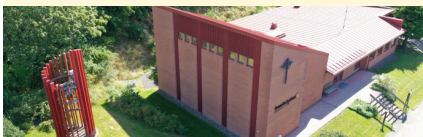
Carl Sjögren
kyrkoherde

SVENSKA KYRKAN MÖLNDAL KANSLI E-POST: molndals.pastorat@svenskakyrkan.se
TERRAKOTTAGATAN 3B, 431 42 MÖLNDAL WEBBSIDA: www.svenskakyrkan.se/molndal
ÖPPET: MÅN-TOR 9-12, 13-15 FRE 9-12
TELEFON: 031-761 93 00

APELGÅRDENS KYRKA
KNÄCKEPILSVÄGEN 32, 428 37 KÅLLERED
Det finns 18 parkeringsplatser utanför kyrkan.
HÅLLPLATS Mor Annas väg, buss 755, 765.

FÅGELBERGSKYRKAN
ÖSTRA FALKGATAN 9, 431 33 MÖLNDAL
Det finns 18 parkeringsplatser vid kyrkan.
HÅLLPLATS Möbelgatan, buss 755, 761, 765.
Rävekärrsgatan, buss 755, 761, 765.

FÄSSBERGS KAPELL
STUBBÅKERSGATAN 22, 431 44 MÖLNDAL
Det finns 55 parkeringsplatser vid kapellet.
HÅLLPLATS Jolen norra, buss 86, 751, 753.

FÄSSBERGS KYRKA OCH FÖRSAMLINGSHEM
TERRAKOTTAGATAN 3B, 431 42 MÖLNDAL
Det finns 11 parkeringsplatser vid kyrkan och minst 50 parkeringsplatser nedanför församlingshemmet.
HÅLLPLATS Närmaste hållplats är Mölndals Innerstad (t.ex. vagn 2 & 4 eller lokaltåg) eller Storgatan buss 25 & 751.
Kyrkan ligger i centrala Mölndal nära både Galleria, matställen och fik.

FÄSSBERGS MARIAGÅRD PEDAGOGEN PARK
PRÄSTGÅRDSGATAN 26, 431 44 MÖLNDAL
Det finns 55 p-platser vid Fässbergs kapell.
HÅLLPLATS Jolen norra, buss 86, 751, 753.

KROKSLÄTTSKYRKAN
ÅBÄCKSGATAN 17, 431 67 MÖLNDAL
Det finns 5 parkeringsplatser vid kyrkan.
HÅLLPLATS Krokslätts torg, buss 86, 761.
Spårvagn 2, 4.

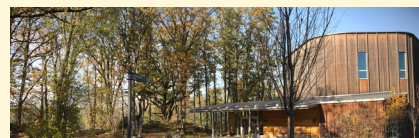
KIKÅS KAPELL
KIKÅSLEDEN 4, 431 64 MÖLNDAL
Det finns 23 parkeringsplatser utanför kapellet.
HÅLLPLATS Skyttegatan, buss 751, Kikås buss Lila.

KÅLLEREDS FÖRSAMLINGSHEM
HAGABÄCKSLEDEN 9, 428 32 KÅLLERED
Det finns 20 parkeringsplatser vid torget.
HÅLLPLATS Kållereds station, buss 755, 761, 765. Kållereds str: Västtågen. Kungsbackapendeln.

KÅLLEREDS KYRKA
NORRA KYRKVÄGEN 16, 428 30 KÅLLERED
Det finns 30 parkeringsplatser vid kyrkan.
HÅLLPLATS Västra kyrkvägen buss 755, 765.
Kållereds station buss 755, 761.
Kållereds station, Västtågen, Kungsbackapendeln.

LIVEREDS KAPELL
HÖGENVÄGEN 1, 428 30 KÅLLERED
Det finns 40 parkeringsplatser nedanför kapellet.
HÅLLPLATS Södra kyrkvägen, buss 755, 765.

STENSJÖKYRKAN
GUNNEBOGATAN 18, 431 66 MÖLNDAL
Det finns 37 parkeringsplatser bakom kyrkan.
HÅLLPLATS Stensjökyrkan, buss 753.

TOLTORPSKYRKAN
DALGÅNGSGATAN 2, 431 39 MÖLNDAL
Det finns 17 parkeringsplatser vid kyrkan.
HÅLLPLATS Dalgångsgatan buss 25, 753, 761.

Detta är en tidning från Svenska kyrkan Mölndal med församlingarna Fässberg, Kållered och Stensjön.

Kontakt:
molndals.pastorat@svenskakyrkan.se

031 761 93 00 (vx)

Terrakottagatan 3B
431 42 Mölndal

Redaktion:
Anna Karlsson
Carina Etander Rimborg

Ansvarig utgivare:
Carl Sjögren

Omslagsfoto:
Gaia i Liverpools katedral

Följ oss på sociala medier
Facebook:
Svenska kyrkan i Mölndal
Instagram:
[svenskakyrkanimolndal](https://www.instagram.com/svenskakyrkanimolndal)

Miljömärkt trycksak
3041 0083

Två skapelseberättelser i bibeln. Ett uppdrag.

Att vara förvaltare

"Herren Gud tog människan och satte henne i Edens trädgård att bruka och vårda den."
Första Mosebok 2:15

I bibeln finns två olika berättelser om skapelsen. Den första (Första Moseboken 1:1-2:4a) inleds med orden "I begynnelsen skapade Gud himmel och jord."

Den andra skapelseberättelsen (Första Moseboken 2:4b-25) utspelar sig i öknen, där inget kan gro. Här skapar Gud människan av jorden och blåser liv i hennes näsborrar. Edens lustgård bildas och människan blir satt att förvalta den.

Två olika berättelser, med liknande innebörd. Vi finns på jorden för att vårda och leva i samklang med Guds skapelse.

Vad förväntar sig Gud av oss som förvaltare av jorden? Bibeln säger i 1 Korinthierbrevet 4:2 "Nu krävs ju av en förvaltare att han skall visa sig pålitlig."

Vi har fått ett uppdrag som förvaltare, att vårda blommor, djur och natur. Nu står vi inför ett vägskäl för vår framtid och framförallt kommande generationers framtid. Det gäller inte bara människor, även växter och djur behöver vår hjälp!

Det är inte lätt att vara förvaltare. Den moderna livsstilen kräver mer än naturen kan erbjuda. Men ändå är det många av oss som tar på sig rollen som förvaltare. Vi vill och försöker bidra till att planeten inte ska förstöras och för att ge framtida generationer hopp om en morgondag.

Hopp - vad är det egentligen? "A little leap of faith" är kanske där vi ska börja? Att våga hoppas och skapa en ljusare syn på framtiden. Under Covid-19, när flygen ställdes in och tempot runt vår jord saktades ner, återvände delfinerna till Venedigs kanaler. Skyn och himlen blev synlig i flera stora städer i Kina, där smogen annars fördunklar.

Detta ger oss hopp och tro. Det är bevis på att naturen kan repa sig om vi ger den tid att läka.

Text: Anna Karlsson

Bön för klimatet

Evige Gud, hela jorden är full av din härlighet. Till dig bär vi fram skapelsens våndor i klimatkrisens tid. Vi ber om nåden att få göra gott, som dina skapade medskapare.

Jesus Kristus, du har gått på vår jord och lever mitt ibland oss. Gör oss känsliga för människors och hela skapelsens lidande. Stärk oss i arbetet för ett värdigt liv, i rättvisa och solidaritet med dem som lever och kommer att leva.

Heliga Ande, modets och självbesinningens kraft, du talar till våra samveten. Trösta oss när vi lider och plågas av ångest. Ge oss oro när vi domnar i bekvämlighetens ro. Skapa om oss till att bli vad vi är: en enda mänsklighet under samma himmel. Amen

Bön för klimatet är hämtad ur Ett biskopsbrev om klimatet, som Svenska kyrkans biskopar gemensamt gav ut första gången 2014 och i ny reviderad upplaga hösten 2019.

Fridays For Future

Läs mer fridaysforfuture.se

Fridays For Future är en global rörelse som startades av Greta Thunberg den 20 augusti 2018. Hon satte sig ensam utanför riksdagshuset i Stockholm. Hon var trött på samhällets ovilja att se klimatkrisen för vad den är, en kris.

Skolstrejken fortsatte fram tills riksdagsvalet 2018. Vid det laget hade fler ungdomar anslutit sig. Efter valet bestämde Greta och hennes medstrejkande, Eira, Mina, Edit, Tindra och Morri-gan för att fortsätta strejka varje fredag tills att Sverige följer Parisavtalet som Sveriges politiker skrev under 2015.

Varje fredag strejkar fortfarande tusentals elever och studenter i över 100 länder på alla kontinenter för att politikerna ska göra följande:

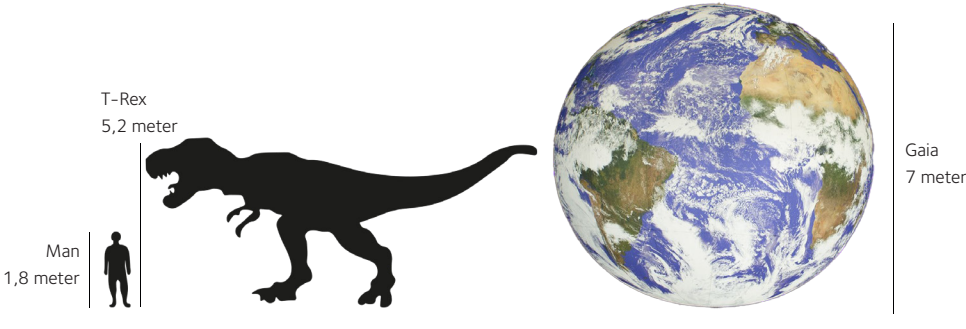
- Hålla den globala temperaturökningen under 1,5 °C jämfört med förindustriella nivåer.
- Följa Parisavtalet.
- Säkerställa klimaträttvisa.
- Lyssna på den bästa förenade vetenskapen som för närvarande finns.

Inför valet 2022 lanserades ett uppdrag för att understryka FN:s klimatpanel IPCC:s forskning om ekonomiska och strukturella samhällsförändringar för att hantera klimatförändringar. I samband med utställningen av Gaia kommer någon form av Fridays For Future att äga rum.

Presenningsikon av Mats Hermansson. Websida: Presenningsikon.se

Konstverkets storlek

Konstverket Gaia är 7 meter i diameter och kommer ta upp främre delen av Fässbergs kyrkorum som är 12 meter i takhöjd. Hur stort är sju meter? Det är summan av en medellång man och en Tyrannosaurus Rex tillsammans eller när man staplar 3,9 män på varandra.

Gaia 2022

- 2 KYRKOHERDEN HAR ORDET, HITTA HIT
- 3 BÖN FÖR KLIMATET, FRIDAYS FOR FUTURE, TVÅ SKAPELSEBERÄTTELSE I BIBELN. ETT UPPDRAG, INNEHÅLL
- 4 INTERVJU MED LUKE JERRAM "GAIA - MODER JORD"
- 6 MÖLNDALS KYRKOGRÄDAR "ATT VÄRNA OM BIOLOGISK MÅNGFALD"
- 7 ACT SVENSKA KYRKAN, MÖLNDALS STADS JUBILEUMSUTMANING, ETT BISKOPSBREV OM KLIMATET
- 8 DAGSPROGRAM UNDER GAIA
- 10 EMMA SUNDH "FRÅN KLIMATÅNGEST TILL HANDLINGSKRAFT"
- 11 10 TIPS FÖR EN KLIMATSMART VARDAG, PODDTIPS, INSTAGRAMTIPS
- 12 PETER HALLDORF "NÖDLÄGE OCH GLÄDJE"
- 13 GLOBALA MÅLEN OCH KYRKAN, STEFAN EDMAN "BRÅTTOM MEN INTE KÖRT"
- 14 MÖTET: EVA FORSELL ARONSSON "ATT FÖRVALTA SKAPELSEN ÄR DEN VIKTIGASTE UPPGIFTEN VI HAR"
- 15 VAD VÄCKER DITT INTRESSE? MÖTET: JOHANNES IMBERG "JORDEN OCH SKAPELSEN ÄR FANTASTISK", BLI MEDLEM
- 16 ANSLAGSTAVLA

8 Dagsprogram under Gaia! Fullspäckade veckor väntar när Jorden kommer på besök. Riv ut och spara!

10 Emma Sundh kommer och föreläser 19 oktober. Läs mer om henne och att leva klimatsmart på sidan 10.

13 "Bråttom men inte kört" Stefan Edman biolog, miljödebattör och hedersdoktor vid Chalmers. Utsedd till en av Sveriges Miljömäktigaste 2013.

4 Gaia - Moder jord. Läs om historien om konstverket och konstnären Luke Jerram.

Sverigeunik världsutställning. Endast i Fässbergs kyrka.

Foto: Gareth Jones. Konstverket Gaia är skapat av den multidisciplinära konstnären Luke Jerram. Det turnerande konstverket är inspirerat av Gaia-mytologin och understryker kopplingen mellan de olika varelserna på jorden.

Foto: Luke Jerram. Gaia i Salisbury Katedralen

Gaia – Moder Jord

Konstverket Gaia är något utöver det vanliga. Gaia ger oss möjligheten att se vår planet tredimensionellt svävande, långsamt roterande och mäter sju meter i diameter. Allt sker till specialkomponerad musik.

– Jag hoppas besökare till Gaia ser jorden som den ses från rymden; som ett otroligt vackert och värdefullt ställe och med ett ekosystem vi genast måste se efter, vårt enda hem, säger Luke Jerram.

– Som konstnär som ställer ut på museer och festivaler över hela världen har jag insett att jag måste ändra mitt beteende och mitt sätt att arbeta, fortsätter Luke Jerram.

Konstverket har turnerat sedan 2018 inom Storbritannien och internationellt. Det har visats upp i Hong Kong, Australien, Europa, USA och i London.

När konstverket ställs ut, har varje tillfälle och tolkning av konstverket varit olika, beroende på miljön och var det ställs ut. Tanken är att Gaia ska integrera med miljön som den ställs ut i och utställaren ska kunna sätta sin personliga touch på utställningen.

I GREKISK MYTOLOGI ÄR GAIA JORDEN PERSONIFIERAD

Installationen strävar efter att skapa en känsla av Översiktseffekten, som för första gången beskrevs av författaren Frank White år 1987.

Översiktseffekten är namnet på förändringen i hur man uppfattar

jorden när man plötsligt ser den utifrån, ur ett annat perspektiv. Fenomenet uppmärksammades för första gången av astronauter under en av deras rymdresor. Det hänvisar till upplevelsen att se jorden i första hand från rymden.

Där och då förstod astronauterna att det var en liten bräcklig boll av liv "hängande i tomrummet, skyddad och nära av en papperstunn atmosfär". Tack vare konstverket Gaia kan även människorna på jorden ta del av denna magiska upplevelse.

I rymden försvinner nationella gränser, konflikterna som delar människor blir mindre relevanta. Att vi måste skapa ett planetariskt samhälle med gemensam vilja att skydda denna "blåa bleka punkt" blir både uppenbart och absolut nödvändigt tack vare översiktseffekten.

Astronauterna hade gemensamma upplevelser under resan, en av dessa var ökad vördnad för planeten. Genom att se jorden utifrån har de vittnat om en djupare och mer grundläggande förståelse för hur allt liv hänger samman, en ömsinhet för jorden och en förnyad ansvarskänsla för att ta hand om planeten och klimatet.

SPECIALSKRIVEN MUSIK

Konstnären Luke Jerram har arbetat tillsammans med den BAFTA- och Ivor Novello-prisvinnande kompositören Dan Jones, som komponerat ett specialgjort surroundljud som spelas tillsammans med konstverket. Musiken spelas i en loop genom hela installationen, samtidigt som Gaia

roterar långsamt ett varv var fjärde minut. Den specialskrivna musiken spelas när inga andra event sker under jordgloben.

Under tiden Gaia hänger i Fässbergs kyrka kommer det arrangeras konserter, föreläsningar, mässor samt drop-in-dop och drop-in-vigslar under konstverket.

Konstverket är 1.8 miljoner gånger mindre än den riktiga jorden och varje centimeter av den upplysta skulpturen motsvarar 18 km av jordens yta. Om du kunde stå 211 meter från konstverket, skulle du se jorden som den ser ut från månen.

Konstverket består av 120dpi-detallrade bilder av jordens yta från NASA:s Visible Earth-serie och är sju meter i diameter. Om till exempel solen hade gjorts i samma skala hade den varit 2820 meter i diameter. Solen hade varit 200 km bort från där jordskulpturen befinner sig.

ETT KONSTVERK MED ETT STÖRRE SYFTE

Under hela vår mänskliga existens har vi tittat upp på månen och projicerat vårt hopp, våra drömmar och önsningar där uppe. Först 1972 kunde mänskligheten för första gången se vår planet i sin helhet, som ett blått klot flytande i rymden under NASAs Apollo 17-uppdrag.

På avstånd är jorden bara en blå blek prick. Hängande i den svarta tomheten i rymden verkar jorden isolerad, dyrbar och en bräcklig ö av liv. När astronauterna såg jorden från ett nytt perspektiv ändrade detta mänsklig-

Foto på Luke Jerram av Natural Enviroment Research Council

Foto övre bild: Luke Jerram på Gaia Southall

Foto nedre bild: Carl Milner på Light Night Leeds

hetens uppfattning och förståelse för jorden för alltid.

Vi är halvvägs genom jordens sjätte massutrotning och det är brådskande att vi vaknar upp och ändrar vårt beteende och livsstil. Vi måste snabbt göra genomgripande förändringar i samhället för att förhindra att klimatförändringarna skenar.

DEN MEST INFLYTELSERIKA MILJÖBILDEN - NÅGONSIN

"Earth rise" är ett fotografi av jorden och delar av månens yta från månens omloppsbana av astronauten Bill Anders 1968, under Apollo 8-uppdraget. Naturfotografen Galen Rowell deklarerade bilden som "den mest inflyttningsrika miljöbilden som någonsin tagits".

Det är aldrig lätt att identifiera det ögonblick som blir historia. Men när det gäller mänsklighetens första riktiga uppfattning av skönheten, bräckligheten och ensamheten av vår värld, så vet vi det exakta ögonblicket.

Det var den 24 december 1968, exakt 75 timmar, 48 minuter och 41 sekunder efter att rymdfärjan Apollo 8 lyfte från Cape Canaveral och blev det första bemannade uppdraget att runda månen.

Astronauterna Frank Borman, Jim Lovell och Bill Anders gick in i omloppsbanan runt månen på julafton 1968, ett år som varit ett blodigt och krigshärjat år för Amerika.

I början av det fjärde av tio varv åkte rymdskeppet fram från månens bortre sida när en vy över den blåvita

planeten fyllde fönstren.

"– Åh, wow! Titta på bilden här borta! Här kommer jorden upp. Det där är vackert!" utbrast Anders. Han lyckades ta en svartvit bild av scenen samtidigt som rymdskeppet rörde sig bort från scenen. "Jag tror vi missade det," sa Anders. Lovell tittade ut genom fönstret och utbrast "Hallå, jag har det precis här!" En viktlos Anders svepte över till Lovell där han svävade runt och knäppte av Hasselbladskameran. "Fick du det?" frågade Lovell. "Yep" svarade Anders.

Bilden, den första färgbilden av vår planet utifrån, hjälpte till att sparka i gång klimatrörelsen. Och, precis lika viktigt, hjälpte människor att förstå att i ett kallt och tomt universum har vi det ganska bra på jorden. Vi har ett ansvar för att ta hand om vår planet. Det finns ingen planet B.

THE BLUE MARBLE

"The Blue Marble" är en annan bild av jorden tagen 7 december 1972 av besättningen på rymdfärjan Apollo 17, på ett avstånd av 29,000 kilometer från jordens yta. "The Blue Marble" är en av de mest återskapade bilderna i mänsklighetens historia. Bilden är också en bidragande faktor till att vi fick en större uppfattning om jorden som en planet. Jorden är hem för miljardertal av varelser och också en otroligt vacker himlakropp. Bilden med den officiella NASA beteckningen AS17-148-22727 visar hur besättningen på Apollo 17 såg jorden på sin resa till månen.

Fotografiet sträcker sig från Medelhavet till Antarktis. Rymdresan gjorde

det möjligt att fotografera Sydpolens istäcke för första gången, trots att södra atmosfären var täckt av tunga moln. Förutom den Arabiska halvön och Madagaskar är nästan hela Afrikas kust tydligt synlig. Det asiatiska fastlandet anas vid horisonten.

Det går även att se cyklonen Tamil Nadu, 1972, i toppen av höger hörn på bilden. Stormen orsakade stora översvämningar och stormar över Indien den 5 december, två dagar innan fotografiet togs.

SENASTE BEMANNADE FÄRDEN

Apollo 17 var den senaste bemannade rymdfärjan till månen. Ingen människa har sedan dess varit tillräckligt långt bort för att ta en liknande bild på hela jorden som "The Blue Marble" men flera bilder av jorden har tagits med obemannade rymdfarkoster. Genom dessa bilder har vi kunnat se effekten av klimatförändringarna som de smältande isarna eller skövlingen av regnskogen.

Foto: Jorden sedd från Apollo 17. The Blue Marble eller AS17-148-22727 som Nasa också kallar bilden.

Foto: Earth rise sedd från Apollo 17.

Artikeln är skriven av Luke Jerrams team.
Översatt av Anna Karlsson.

LUKE JERRAM

Luke Jerram, född 1974, är känd globalt för sin innovativa konststil och storskaliga allmänna konstverk som till exempel "Museum of the Moon" "Park and Slide (en stor vattenrutschkana han installerade i Park street i Bristol), och gatuprojektet "Play Me I'm Yours"" www.lukejerram.com

GAIA

Gaia (grekiska) var i grekisk mytologi Moder jord. Ordet gaia betyder 'mark', 'land', eller 'jorden'. Gaia var jordens, moderlighetens och fruktbarhetens gudinna. Namnet påminner om det grekiska ordet giagia som betyder 'mormor' och 'farmor'.

Konstverket Gaia har skapats i partnerskap med Natural Enviroment Research Council (NERC), Bluedot Festival och The UK Association for Science and Discovery Centres. Med stöd från Culture Liverpool och Liverpool Cathedral.

ÖVERSIKTSEFFekten

Termen och konceptet myntades år 1987 av Frank White, som utforskade temat i sin bok "The Overview Effect – Space Exploration and Human Evolution (Houghton-Mifflin, 1987) (AIAA, 1998).

MÖLNDALS KYRKOÅRDAR

Att värna biologisk mångfald

Allt vi ser i naturen med all variation inom arter, mellan arter och livsmiljöer på vår jord, är biologisk mångfald, vilket vi alla är helt beroende av. Det ger oss mat, mediciner, industriprodukter men också inspiration, kreativitet och minskar vår stress. Alla arter har rätt att leva vidare på jorden. Vi har dessutom ett ansvar att lämna den biologiska mångfalden vidare till kommande generationer.

På kyrkogårdarna och begravningsplatserna inom Svenska kyrkan Mölndal arbetas det med livet och den biologiska mångfalden. Det går att hitta olika fågelholkar, insekts hotell och bikupor bland annat. Några exempel är:

- Holkar för småfågel, stare, kattuggla, fladdermöss och fjärilar
- Insektshotell
- Stockar och grenar som får ligga kvar i naturen, en del med borrarade hål för insekternas skull
- Ängsmark, stora träd, fruktträd, bärbuskar och perenner anpassade för bin och fjärilar
- Drick- och badvatten i dammarna för insekterna
- Bikupa för tama bin

Onsdag 2 november kl 12:00 lunchmusik med föredrag.
I samband med lunchmusiken håller Fredrik Ivarsson föredrag om boken "Med alla levande varelser".

Boken "Med alla levande varelser" av Fredrik Ivarsson och Annika Spalde, inleds med en ekologisk läsning av Bibeln med fokus på människans relation till naturen och Guds skapelse. Sedan följer förslag på praktiker som öppnar upp våra hjärtan för en livets och livsglädjens andlighet.

Den avslutande delen är en bönbok för daglig bön i gemenskap med hela skapelsen. Bönen ger oss uthållighet

att leva i hopp och motstånd i klimatkrisens skugga.

Fredrik Ivarsson är exeget (bibeltolkare) och kyrkoherde i Varberg. Annika Spalde är diakon och pilgrimsvandrade till klimatmötet i Glasgow.

Söndag 23 oktober. Föreläsning kl 13:00 efter högmässan.
Frank Lorentzon "Förundran - ett steg till förändring."

23 oktober kommer Frank Lorentzon, präst, fl.dr. och stiftsteolog i Göteborgs stift och föreläser om hur förändran kan väcka viljan till förändring.

Frank är utbildad filosof samt präst och är ute i stiftets församlingar för att

höja kunskapen och fördjupning inom teologi. Med en 20-årig filosofkarriär med forskning i centrum och erfarenhet från prästyrket har han bra verktyg för att hantera de stora och små frågor som ofta uppstår i samband med livet, religionen och tron.

Förutom att vara ute och undervisa

i Svenska kyrkans teologi och vad som kännetecknar den fungerar han också som teologiskt bollplank till biskopen.

Läs mer om Frank Lorentzon:
www.svenskakyrkan.se/goteborgsstift/filosofisk-stiftsteolog-som-brinner-for-undervisning

Svenska kyrkan
MÖLNDAL

6

HEJ ERIKA!

Påsk - Jul
Te - Kaffe
Bulle - Kakor - Chips
Kväll - Morgon
Hund - Katt

Erika Nilsson, landskapsarkitekt

Vad arbetar du med?

– Jag är landskapsarkitekt på kyrkogårdsförvaltningen i Svenska kyrkan Mölndal. Mitt ansvar är att planera och utveckla grönyttorna på kyrkogårdarna samt att utveckla den biologiska mångfalden, underhålla trädvårdsplaner och göra växtbeställningar.

Hur arbetar du med miljötänk?

– Jag strävar efter att utnyttja och ta tillvara på det som kyrkogårdarna redan erbjuder och som vi kan bevara eller vidareutveckla. Att ha såpass olika typer av miljöer som kyrkogårdarna har, gör att vi har en fantastisk möjlighet att uppnå hög biologisk mångfald. Allt från att låta gräs växa högt på vissa ställen, som kan skapa en ängskänsla och ge blommorna en chans att hinna blomma, till att i återlämnade gravar anordna fjärilsplanteringar eller om sandbin koloniserar sig där skapa en bra miljö för dem genom att ha öppna sandytor. Målet är att uppnå så hög biologisk mångfald som möjligt.

Berätta lite om klimatsmarta kyrkoårdar

– Vi arbetar för att minska vårt klimatavtryck. Detta genom att få ner användningen av fossila bränslen, köra elektriskt och faktiskt gå tillbaka till att arbeta mer för hand där det går. Vi har sett över våra leverantörer som levererar växter till oss, så att även de har ett klimatsmart tänk i det dom gör. Nästa utmaning blir vattenanvändningen samt att minska vattensvinnet ännu mer.

Hur mycket liv finns det på kyrkogårdarna?

– Hur mycket liv, om man tänker på alla arter av flora och fauna, vet jag inte ens vad jag skulle gissa på. Säkert 1000. Det är minst 10 sorters gräs i den vanliga gräsmattan och sen olika örter på det. Av solitärbin finns det strax under 300 olika arter i Sverige och då är 40 av dessa olika sorters humlor. Jag har sett minst 10 olika sorters bin på en och samma dag här i Mölndal.

Är det något speciellt du vill lyfta?

- Att vi försöker arbeta utefter platsens förutsättningar. Att se vad som finns i närområdet och göra saker på plats skapar flexibilitet i förvaltningen av marken. Vi tar vara på det mesta och väljer att spara t.ex. gamla stockar för de insekter som lever där. Den nya belysningen som vi har anlagt på Kikås kyrkogård är tidsreglerad så den tänds när solen går ner, men är inte tänd hela natten för att inte störa nattpollinatörerna.

Text: Anna Karlsson

Ängsprojekt på Kikås kyrkogård för att ta tillvara på växter och örter som växer naturligt på platsen.

Runt om på Kikås kyrkogård är färgglada rundlar planterade för den biologiska mångfalden.

MILJÖPRISET 2021

År 2021 vann Mölndals kyrkogårdsförvaltning Mölndals stads miljöpris, som är ett årligt hederspris. Det delas ut som en uppmuntran till en pristagare som aktivt verkat för att förbättra miljön i Mölndal.

Motivering: löd:

"En kyrkogård är en plats för minnen och stillhet. En plats för reflektion, en plats för det som varit och det som kommer. I Mölndals pastorat har kyrkogårdarna också stark miljöprägel. Arbetet har bland annat riktats mot biologisk mångfald på flera sätt, miljövänligare maskiner och produkter, samt nya planteringsstrategier. I det stora är det livets cirkularitet som nu är så tydligt manifesterat genom hur man arbetar miljöorienterat med sina kyrkogårdar."

www.svenskakyrkan.se/molndal/gaia

AGERA FÖR KLIMATRÄTTVISA

Klimatfrågan är vår tids ödesfråga. Hela ekosystem riskerar att kollapsa och redan idag leder dess följder till konflikter och att människor tvingas på flykt från sina hem.

De människor som bidrar minst till klimatförändringarna är de som drabbas mest. Därför vill Act Svenska kyrkan tala om klimatfrågan, som en rättvisefråga.

Klimatförändringar har bidragit till att hungern ökar på flera håll i världen, att människors försörjning hotas, samt att människor från landsbygden tvingas söka sig till städer eller andra länder för att trygga sin försörjning. Stora delar av mänskligheten har redan tvingats påbörja en intensiv klimatanpassning då klimatförändringarna breder ut sig och lämnar delar av jorden obeboelig.

Act Svenska kyrkan vill lyfta in det globala rättviseperspektivet i klimatdebatten. Tillsammans med människor över hela världen vill vi utmana och stödja världens beslutsfattare för att begränsa den globala uppvärmningen till målet på 1.5 grad, för att förhindra katastrofala effekter för planetens ekosystem och människors livsvillkor.

MATRÄTTVISA

Kyrkor och organisationer runt om i världen lämnade på klimatoppmötet COP26 i Glasgow i november 2021 in över 150.000 namn i en namninsamling för klimaträttvisa. Från Sverige var det över 13.000 som höjde rösten för ambitiösa klimatåtaganden som tar klimatnödläget på allvar.

Act Svenska kyrkan var på plats för att mobilisera, för att visa solidaritet med de mest utsatta av klimatkrisen och för att sätta press på beslutsfattarna för ett ambitiöst globalt klimatarbete.

KAMPEN FÖR EN HÅLLBAR FRAMTID

Vi lever alla under samma himmel och på samma jord men verkligheten ser olika ut. Vi måste ompröva vårt sätt att tänka kring livsstil, välfärd, hållbarhet och rättvisa.

Genom att ta ansvar för en hållbar framtid inom planetens gränser, utifrån en global, rättvis och jämlik fördelning av resurser kan vi uppnå klimaträttvisa. Klimatkrisen måste lösas både lokalt och globalt. Vi lever på samma jord och rättvisa kommer att gagna hela mänskligheten.

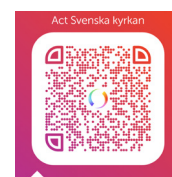
www.svenskakyrkan.se/act/klimatrattvisa

I en gemensam namninsamling till Glasgow 2021 (COP26) lyftes fem krav till världens ledare:

1. Världens regeringar måste omedelbart vidta de åtgärder som krävs, i form av lagstiftning, regelverk, handlingsplaner och finansiering, för att begränsa den globala uppvärmningen till målet på 1.5 grad.
2. Världens regeringar måste implementera klimatlösningar som prioriterar jämställt deltagande av människor och skydd av ekosystem före ekonomiska vinstintressen.
3. Världens regeringar behöver agera nu för att uppnå noll-utsläpp senast år 2050. Länder med höga utsläpp bör gå före och säkerställa att utsläppen minskar omedelbart. Detta innebär utfasning av fossila bränslen, investering i förnyelsebar energi för alla, samt bevarande och återställande av naturliga ekosystem.
4. Världens regeringar bör verka för fossil-neutrala naturbaserade klimatlösningar, särskilt lösningar som bidrar till stärkt motståndskraft hos samhällen, inklusive för ursprungsbefolkningar i klimatnöd-läge. Lösningarna bör bygga på insatser för ekosystemen som sker med lokalt jämställt inflytande.
5. Klimatfinansiering måste öka, avsevärt och omedelbart, till fattiga klimatsårbara samhällen och länder som lever i frontlinjen av klimatnödläget.

Act Svenska kyrkan är Svenska kyrkans internationella bistånds- och utvecklingsverksamhet. Tillsammans med andra kyrkor, organisationer och frivilliga arbetar Act Svenska kyrkan långsiktigt mot fattigdom, förtryck och orättvisor och agerar snabbt vid katastrofer. Tack vare lokala samarbeten är arbetet effektivt och handlingskraftigt. Tillsammans med modiga människor över hela världen kämpar vi för alla människors rätt till ett värdigt liv.

Swisha till
Act Svenska kyrkan
900 1223

act
Svenska kyrkan

Foto: Antje Jackelén.
Konstverket Gaia hängde i möteslokalen under COP26 i Glasgow 2021.

#act4climate

Anta Mölndals stads jubileumsutmaning!

Svenska kyrkans församlingar är på olika sätt med på Mölndals stads jubileumskarta! Fässbergs kyrka, Källered's kyrka, Livereds Kapell och Lindome kyrka är några av de platser som listas. Det är Mölndalsborna själva som har tipsat om sina 100 gömda pärlor runt om i kommunen, allt som behövs är en mobil eller en läsplatta.

Kartan är helt digital och genom att besöka kyrkans unika, historiska och vackra platser kan du enkelt samla in fyra platser och vara med att tävla om fina priser. Det behövs minst 25 platser för att tävla. Läs mer här: molndal.se/molndal-helt-100/det-hander-2022/jubileumskartan

Ett biskopsbrev om klimatet

Klimatkrisen är både en existentiell och andlig kris. Många känner oro, skuld och ångest. Hur ser människans framtid på jorden ut?

DET ÄR INTE FÖR SENT

Livet på jorden är hotat. Extremväder visar att klimatkrisen är ett faktum. Forskarnas bild bekräftar av det globala nätverk som Svenska kyrkan är en del av. Torka, översvämningar och brist på sötvatten visar att grunden för vår överlevnad är skör.

Nu behövs mod, tillit och kraft för att stå emot uppgivenhet och våga de förändringar som är nödvändiga. I kristen tro finns grund för hopp och handlingskraft. Också i kriser. Människan är skapad av Gud och har ett unikt uppdrag att skydda och vårda jorden. Det är inte för sent.

Boken "Ett biskopsbrev om klimatet" förenar klimatfakta med kyrkans erfarenhet. Hur kan vi utifrån en realistisk helhetssyn skapa ett meningsfullt engagemang hos beslutsfattare, företag, organisationer och hos varje enskild människa? Nu är tid för hopp och handling.

Biskopsbrevet finns på bokbordet i Fässbergs kyrka. Boken finns också att läsa på nätet och det går att ladda ner en studiehandledning för den som vill.

www.svenskakyrkan.se/klimatbrevet

www.svenskakyrkan.se/molndal/gaia

Dagsprogram under Gaia i Fässbergs

Reservation för ändringar i programmet. Ambitionen är att det ska vara uppdaterat i webbkalendern.

Alla programpunkter är kostnadsfria. Alltid öppet kl 11-19, ev längre vid aktiviteter.

Alla offentliga evenemang live-sänds via Fässbergs församlings Facebooksida. Du behöver inte ha eget konto för att titta.

Du hittar information och sändningen via www.svenskakyrkan.se/molndal/fassbergskyrka

18 OKTOBER TISDAG ÖPPET KL 11-19

18:30-20:00 Invigning Konsert "Från Big Bang till 2022"

Vår stund på jorden. Författare Stefan Edman och kompositör Magnus Sjöqvist. Vi är en del av naturens väv, släkt med allt levande. Men vår hjärna gör oss också unika: vi kan skapa konst, litteratur och teknik. Vi kan göra varandra mycket gott-men dessvärre också mycket ont. Mässan skildrar dramat att vara människa, med både bibelns och naturvetenskapens ord. Vetenskapen lär oss hur världen fungerar, kulturen och den goda andligheten för att de hjälper oss att mogna till empati och medmänsklighet.

Medverkande:

Recitator Stefan Edman; Biskop Susanne Rappmann; kören Voice ledda av George Keczan; kören Stella Novis ledda av Carina Göransson.

Musiker: Magnus Sjöqvist, gitarr; Tom Frode Tveita, bas och Per Boqvist, trummor.

19 OKTOBER ONSDAG ÖPPET KL 11-19

12:00-12:40 Lunchmusik och föreläsning

Sång Karin Rosander; piano, George Keczan. Föreläsning av Eva Forssell Aronsson, professor vid Sahlgrenska Universitetssjukhuset i medicinsk strålningsvetenskap. Hon talar om tro och vetenskap.

13:15-13:45 Öppen guidning

18:30-19:00 Veckomässa mitt i vardagen.

19:15-20:15 Föreläsning "Gör skillnad – från klimatångest till handlingskraft". Klimataktivist och influencern Emma Sundh föreläser om hur vi kan ställa om och göra skillnad för klimatet i vårt liv. (Instagram: @emmasundh)

20 OKTOBER TORSDAG ÖPPET KL 11-19

21 OKTOBER FREDAG ÖPPET KL 11-19

19:00-20:00 Konsert med Kulturskolan - "Vår jord"

Kvarco-ensemblen (stråkar från Kvarnbyskolan) samt mindre ensembler och solister från Kulturskolan.

22 OKTOBER LÖRDAG ÖPPET KL 11-19

16:00-17:10 Konsert "Folkliga koraler från Gammalsvenskby i Ukraina till Seglora i Västergötland".

Kyrkosångens Vänner har en dag med Fässbergs vokalsemble, Karin Rosander och intresserade körsångare från Göteborgs stift under ledning av körledare Ingrid Brännström m fl. Dagen avslutas med denna konsert.

19:00-02:00 Drop-in-vigsel under Gaiautställningen. Välkommen att gifta dig under jordgloben i Fässbergs kyrka – en oförglömlig upplevelse av många olika anledningar! Det enda ni behöver ha med är en giltig hindersprövning (beställs hos Skatteverket) legitimation och en ring.

23 OKTOBER SÖNDAG ÖPPET KL 11-19

11:00-12:10 Högmässa, Toltorpskören

Diakon Inger Awenlöf-Ehrstedt avtackas som diakon hos Svenska kyrkan Mölndal.

12:30-13:30 Föreläsning. "Förundran – ett första steg till förändring". Frank Lorentzon, präst, fil.dr. och stiftsteolog i Göteborgs stift föreläser om hur förundran kan väcka viljan till förändring.

18:00-19:10 Konsert Sofia Källgren och kören Voice.

Piano: David Carbe. Kören Voice leds av George Keczan.

Sofia Källgren som är född i Högsbo har bott en stor del av sitt liv i Partille. Hon har medverkat i otaliga kyrkokonserter, visfestivaler och "lånat ut" sin röst till flera animerade filmer bl.a. Belle i Disneys klassiker "Skönheten och odjuret".

24 OKTOBER MÅNDAG ÖPPET KL 11-19

08:45-09:00 Laudes – Be med i den urgamla lovsången (laudes) som bes i Kyrkan över hela vår jord.

09:00-09:30 Kristen djupmeditation – eller kontemplation – är den kristna mystikens sätt att vilja öppna sig för Gud. Meditationen inleds med ett kort inledningsord från Bibeln. Sedan är det stillhet och tystnad i 20 minuter och allt avslutas med en bön om Guds välsignelse.

12:00-12:15 Middagsbön (Sext) Ta en paus mitt i allt. Ge dig själv chansen att vara närvarande en liten stund.

18:00-19:30 Musikgudstjänst "Miljö, fred och frihet"

på FN-dagen med Svenska kyrkan Mölndals alla barnkör.

Musiker: Elisabeth Engdahl och Markus Fenn

Carina Göransson, Birgitta Landgren, Stoyan Ilev och Ida Andersson.

25 OKTOBER TISDAG ÖPPET KL 11-19

12:00-12:15 Middagsbön (Sext) Ta en paus mitt i allt. Ge dig själv chansen att vara närvarande en liten stund.

18:30-20:00 OFFER, En förberedelse för de offer vi behöver göra inför klimatomställningen. Samtal mellan Emanuel Karlsten, Cecilia Solér, Lektor vid Handelsögskolan i Göteborg och Sverker Jagers, Professor vid statsvetenskapliga institutionen i Göteborg. Vilka offer krävs av oss för att klara av att möta klimatkrisen? Många har varit snabba med att ställa om sin livsstil snabbt när pandemin kom och när elpriserna har stigit, men det ligger inte lika nära till hands att göra uppoffringar för undvika en annalkande klimatkatastrof? Vad beror det på? Och är det alltid en så dålig sak att behöva göra ett offer?

26 OKTOBER ONSDAG ÖPPET KL 11-19

08:45-9:00 Laudes – Be med i den urgamla lovsången (laudes) som bes i Kyrkan över hela vår jord.

12:00-12:40 Lunchmusik och föreläsning. Sång av Ida Andersson. Föreläsning av fotografen och poeten Hanna Esping Östlin.

13:15-13:45 Öppen guidning

18:30-19:00 Veckomässa mitt i vardagen.

18:00-20:00 50-årskalas med mat och mingel för alla Mölndalsbor som fyller 50 år 2022. Guidning av Gaia. Särskild inbjudan och anmälan.

27 OKTOBER TORSDAG ÖPPET KL 11-19

18:00-19:00 Konsert "En värld full av liv" med barnkör från Kulturskolan i Mölndal.

28 OKTOBER FREDAG ÖPPET KL 11-19

29 OKTOBER LÖRDAG ÖPPET KL 11-19

10:00-13:00 Drop-in-dop under Gaiautställningen. Välkommen att döpa ditt barn i Fässbergs kyrka, under jordgloben som hänger från taket. En oförglömlig upplevelse av många olika anledningar.

14:00-14:30 Öppen guidning

30 OKTOBER SÖNDAG ÖPPET KL 11-19

11:00-12:10 Högmässa. Stensjökyrkans kyrkokörer.

"Söndagsklubben" för barnen.

18:00-19:10 Dansbandsmässan "Människan och skapelsen". En mässa med texter av Jan-Arvid Hellström och musik skriven av Bert Månsson (från Inge-mar Nordströms dansband). Texter som uttrycker vårt ansvar för vår Skapelse, om förtvivlan, meningslöshet men också glädje och förundran inför vår blå planet i Kosmos och viljan till förvandling.

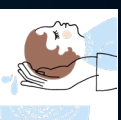
Medverkande:

Fässbergskören och Toltorpskören,

Carina Göransson, Karin Rosander – körledare och solister

Musiker: Elisabeth Engdahl, saxofon; George Keczan, piano;

Magnus Sjöqvist, gitarr; Tom Frode Tveita, bas; Per Boqvist, trummor.

31 OKTOBER MÅNDAG ÖPPET KL 11–19

08:45–09:00 **Laudes** – Be med i den urgamla lovsången (laudes) som bes i Kyrkan över hela vår jord.

09:00–09:30 **Kristen djupmeditation** – eller kontemplation – är den kristna mystikens sätt att vilja öppna sig för Gud. Meditationen inleds med ett kort inledningsord från Bibeln. Sedan är det stillhet och tystnad i 20 minuter och allt avslutas med en bön om Guds välsignelse.

12:00–12:15 **Middagsbön** (Sext) Ta en paus mitt i allt. Ge dig själv chansen att vara närvarande en liten stund.

1 NOVEMBER TISDAG ÖPPET KL 11–19

12:00–12:15 **Middagsbön** (Sext) Ta en paus mitt i allt. Ge dig själv chansen att vara närvarande en liten stund.

18:00–18:30 **Öppen guidning**

18:30–20:00 **Kan skuld och skam rädda klimatet?** Samtal mellan Emanuel Karlsten, journalist Thomas Sterner, professor och Frida Boräng, docent.

2 NOVEMBER ONSDAG ÖPPET KL 11–19

12:00–12:40 **Lunchmusik och föreläsning**

Stoyan Iliev, sång. Föredrag med Fredrik Ivarsson, präst och författare till boken "Med alla levande varelser".

13:15–13:45 **Öppen guidning**

18:30–19:00 **Veckomässa** mitt i vardagen.

19:15–20:15 **Tyst inre bön** (meditation) Välkommen att sitta ned i stillhet tillsammans. Kort instruktion ges vid behov.

3 NOVEMBER TORSDAG ÖPPET KL 11–19

14:00–16:00 **Hakuna matata – en färgsprakande familjeföreställning** med Mama Gumbo med band, för alla åldrar. Mama Gumbo är guide när publiken i olika åldrar ger sig ut på en musikalisk resa genom den afrikanska kontinenten. Genom sång och korta berättelser lär publiken känna den afrikanska kulturen, människorna och djuren. Barn under 12 år behöver ha en medföljande vuxen och alla är välkomna.

18:00–18:30 **Öppen guidning**

4 NOVEMBER FREDAG ÖPPET KL 11–19

19:00–21:30 **Pizzakväll och DJ Poema Beatz**. En ungdomskväll med fokus på musik, rytm, att må bra, hur man kan tampas med depression och att ha musiken som hjälp för att ta sig framåt. Vi inleder med gratis pizza, och lyssnar därefter till DJ Poema Beatz.

5 NOVEMBER LÖRDAG ÖPPET KL 11–19

11:00–12:10 **Allhelgonagudstjänst**, Vokalensemblen sjunger. Minnesgudstjänst då vi minns de som gått före oss.

18:00–19:10 **Konsert "Circle of Life"**

Med vokalgruppen Lilla V under ledning av George Keczan Magnus Sjöqvist, gitarr; Johan Thelin, elbas; Per Boqvist, trummor.

6 NOVEMBER SÖNDAG ÖPPET KL 11–19

11:00–12:10 **Högmässa** Allhelgonakvartetten medverkar.

18:00–19:00 **Taizémässa med alla vuxenkörer**.

Vi firar en meditativ mässa med sånger från det ekumeniska klostret Taizé i Frankrike. Gudstjänsten innehåller sång, tystnad och bön samt en enkel nattvard. Vill du vara med och öva sångerna innan, kom gärna 30 minuter före gudstjänstens start.

7 NOVEMBER MÅNDAG ÖPPET KL 11–19

08:45–09:00 **Laudes** – Be med i den urgamla lovsången (laudes) som bes i Kyrkan över hela vår jord.

09:00–09:30 **Kristen djupmeditation** – eller kontemplation – är den kristna mystikens sätt att vilja öppna sig för Gud. Meditationen inleds med ett kort inledningsord från Bibeln. Sedan är det stillhet och tystnad i 20 minuter och allt avslutas med en bön om Guds välsignelse.

12:00–12:15 **Middagsbön** (Sext) Ta en paus mitt i allt. Ge dig själv chansen att vara närvarande en liten stund.

8 NOVEMBER TISDAG ÖPPET KL 11–19

12:00–12:15 **Middagsbön** (Sext) Ta en paus mitt i allt. Ge dig själv chansen att vara närvarande en liten stund.

18:30–19:30 **Ökenmässa**. En ekumenisk liturgi, inspirerad av den orientaliska kristna traditionen i Egypten och Syrien. Nattvardsböner från den tidiga kyrkan, bibelläsningar och helgonberättelser förenas med sånger av André Gouzès samt klostren i Taizé och Iona i en mässa som präglas av stor delaktighet i den gudstjänstfirande församlingen.

FÖRKLARING AV SYMBOLERNA

Musik/Konsert

Föredrag och musik

Öppen guidning (ingen anmälan)

Gudstjänst med mässa

Föredrag

Aktivitet med eller för barn

Drop-in-vigsel

Andakt/bön

Drop-in-dop

Reservation för ändringar i programmet. Ambitionen är att det ska vara uppdaterat i webbkalendern.

Alla programpunkter är kostnadsfria. Alltid öppet kl 11–19, ev längre vid aktiviteter.

Alla offentliga evenemang live-sänds via Fässbergs församlings Facebooksida. Du behöver inte ha eget konto för att titta.

Du hittar information och sändningen via www.svenskakyrkan.se/molndal/fassbergskyrka

Uppdaterad 2022 09 30

Emma Sundh

Namn: Emma Sundh
Bor: Värmland
Familj: Maken John samt döttrarna Majken och Bodil
Gör: Journalist, författare, föreläsare och hållbarhetsinfluencer
Följ på: emmasundh.com & instagram @emmasundh

*** Klimatkalkylator**

Sök på internet, där det finns flera olika klimatkalkylatorer. Där får du hjälp att räkna ut din egen miljöpåverkan.

Onsdag 19 oktober kl 19:15 föreläsning "Gör skillnad - från klimatångest till handlingskraft" med Emma Sundh i Fässbergs kyrka. Kl 18.30 är det nattvardsmässa.

Från klimatångest till handlingskraft

Journalisten, författaren och influencern Emma Sundh brinner för miljö och hållbarhet. Genom sina kanaler utbildar och inspirerar hon tusentals personer till att göra mer medvetna val i sin vardag.

För Emmas egen del är det brinnande engagemanget något som har vuxit fram och allt började med kläder och ett intresse för vintage när hon växte upp.

– Först och främst är jag uppvuxen på landet, långt ifrån klädbutiker och nyproduktion. Här tog en vad som fanns i förråden, lånade, ärvde, byggde om och lagade i första hand. I sista hand köpte en nytt. Det var lite av ett misslyckande att behöva handla nytt. Sedan gick intresset via vintagekläder!

Jag lockades av det unika, kvaliteten och passformen, startade en vintageblogg och fick en massa följare. Och med följare kommer makt. Och ansvar. Jag vill använda den makten

”Det är, excuse my värmländska, vår förbannade plikt.

på ett vettigt sätt. Påverka och göra skillnad. Jag vill inte bara sänka mina egna klimatavtryck, utan också ta

ansvar för hur jag inspirerar andra och vilka klimatavtryck som kommer som följd. Vi måste ställa oss frågan: Om alla gjorde som jag, skulle världen bli bättre eller sämre?

Vilka är dina bästa tips om man vill leva mer hållbart men är osäker på hur man ska börja?

– Testa klimatkalkylator*, finns flera olika att välja mellan, för att få en indikation på vilken del av vardagen som ger upphov till mest avtryck. Sätt upp en plan för hur du ska sänka avtrycken. Engagera dig lokalt. Gå med eller starta en lokal Klimatklubb och se hur du kan påverka och förändra i din kommun. Det är inte bara viktigt, utan faktiskt skoj och samlar en massa peppiga människor på ett och samma ställe.

Hur kan vi få fler att engagera sig i frågor kring miljö och hållbarhet?

– Genom att ständigt prata om klimatet, och inse att klimatet äventyrar hela mänsklighetens överlevnad. Vi behöver också snacka mer om vinningarna med ett omställt samhälle. Jag och min kollega Maria Soxbo snackar ständigt om det göttiga, hållbara livet i vår podd Plan B-podden, och vi hoppas fler är taggade på att forma framtiden. En fråga som vi behöver ställa oss är: Vad säger vi till våra och andras barn i framtiden när de frågar vad vi gjorde när vi hade chansen?

Vad gör dig mest bekymrad just nu i vårt sätt att leva?

– Att vi lever i ett sådant totalt ohållbart samhälle, och att det är lätt att göra fel och svårt att göra rätt. Detta måste vi ändra på. Det sker för lite, trots att vi bara har några få år på oss att sänka utsläppen för att undvika så kallade tipping points och tröskeleffekter. Alltså tidpunkter då temperaturen skenar och den är

utom mänsklig kontroll. Just nu KAN vi påverka. Den chansen måste vi ta. Om inte för vår egen skull, så för nästa generation. Det är, excuse my värmländska, vår förbannade plikt.

Text: www.secondhand.se/inspiration/emma-sundh
Skriven av Isabelle Lindholm
Bilder: Emma Sundh

I Värmland håller paret på att bygga ett så klimatsmart hus som det bara går. In i minsta detalj, med återbrukade material, fönster och dörrar. Emma och hennes man John har under sommaren 2022 hållit i workshops i Lerklina och bygga med halmbalar. Följ resan på www.emmasundh.com

Klimatklubben

Emma Sundh är en av grundarna till Klimatklubben. Så här står det på deras hemsida www.klimatklubben.se

"I Klimatklubben är alla välkomna, tillsammans kan vi flytta berg. Här delar vi med oss av hållbara tips i stort och smått, här hittar vi sätt att sätta press på företag och politiker, här peppar vi till förändring hos både oss själva och andra, här sår vi frön till nya folk rörelser och driver opinion med klimatet för ögonen.

Målet? Att kunna överlämna ett hållbart samhälle och en välmående planet till nästa generation.

I Klimatklubben har vi högt i tak. Alla idéer är välkomna, inga frågor är för "dumma".

Här tror vi på att en morot leder snabbare till individuell förändring än en pekpinne, och tipsar och inspirerar därför hellre än kritiserar och skambelägger varandra."

Klimatklubben grundades av Emma Sundh, Maria Soxbo och Johanna Leymann (Nilsson) hösten 2018. (Numera drivs Klimatklubben av Emma Sundh, Maria Soxbo och en styrelse.)

10

tips för en klimatsmart vardag

Ingen kan göra allt, men alla kan göra något! Tröskeln att leva klimatsmart behöver inte vara hög, kanske lever du redan smartare än vad du tror?

Här kommer lite tips och trix i vardagen för att dra sitt strå till den stora stacken.

1. Lämna in gamla textilier till återvinning så de kan användas igen. Det mesta går att göra till nya textilier.

INGEN REKLAM, TACK!

2. Nej till reklam! Genom att säga nej till pappersreklam sparas 50 kg papper per år!

3. Papper i förpackningar kan återvinnas ca sju gånger vilket sparar på skog och träd.

4. Plastförpackningar är ofta gjorda av olja och tar runt 450 år för naturen att bryta ner. Återvinn så får dina gamla plast-saker nytt liv.

5. Ät mindre kött och se över det köttet som konsumeras. Välj ekologiskt och från Svenska gårdar.

Spara 75%

6. 75%, så mycket sparas vid återvinning av stål från t.ex. konservburkar.

7. Dra ut kontakten, att ha saker ikopplat som t.ex. inte laddar drar energi i onödan.

8. LOCKET PÅ! Att koka vatten utan lock är en riktig energibov. Använd gärna en vattenkokare för att värma vattnet. Du kan spara upp till 70 procent av energiförbrukningen.

9. Metall och glas kan återvinnas hur många gånger som helst! Storleken spelar ingen roll, allt från gem till en cykel går att återvinna.

För att producera ett par jeans krävs:

11 000 liter vatten 1,9 kilo kemikalier

10. Handla secondhand. Det mesta går att hitta secondhand. Genom att köpa ett par jeans secondhand sparas 11 000 liter dricksvatten och 1,9 kilo kemikalier. Det motsvarar dricksvatten för en person under 10 år.

PODDTIPS FÖR EN KLIMATSMART VARDAG

TUNE IN

Poddar, det finns en hel uppsjö av dem. Här listas olika poddar med klimat, miljö och hållbarhet i fokus att njuta av i hörlurarna. Finns där poddar finns.

Plan B Podden - En podd om plan B, hur vi kan leva inom våra resurser och planetens gränser.

Stay cheap podden - Tips på hur du kan leva mer sparsamt, för din plånbok och miljön.

Klimat för dummies - Enkelt klimatsnack! Helt enkelt.

Klimat snack - Kreativa samtal om klimatlösningar idag och i framtiden. För privatpersoner och företag.

Skarpt läge - Naturskyddsföreningens podd.

Klimatpodden - I Klimatpodden får du möta aktivister, forskare, ekobeställare, entreprenörer och andra som agerar för att stoppa klimatförändringarna.

Vetenskapsradion Klotet - Vetenskapsradions internationella miljöprogram.

Emma Sundh - Klimatinfluencer med tips och råd för ett klimatsmartare liv.

Portionen under Tian - Göteborgaren Hanna Olvenmark, som tipsar om hur det går att leva ett smart liv, både för miljön och plånboken.

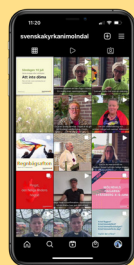
Ekotipset - Ellinor Sirén städar utan kemikalier!

Kontot som gjorde universallösningen ättika + bikarbonat till det självklara valet när det kommer till städning.

Greta Thunberg - Grundaren till fenomenet Fridays For Future och en ledare och förebild i klimatkampen.

Leonardo DiCaprio - En av vår tid största skådespelare som också är otroligt drivande i att rädda planeten.

Tu vessonskan - Julia Tu vessons fantastiska recept med grönt i fokus. Har skrivit böckerna Plåtmät, Käka Grönt och Brynt Smör.

INSTAGRAMTIPS FÖR EN KLIMATSMART VARDAG

DAGS ATT SCROLLA!

Instagram för oss närmare inspiratörer och vänner. Här tipsar vi om några kreatörer med klimat, miljö och hållbarhet i fokus.

Nödläge och glädje

PETER HALLDORF OCH JEREMIA

Efter *Alla himlens fåglar har flytt* – profeten Jeremia i sin egen tid och vår (Artos) och *Därför sörjer jorden* (Silentium) har Peter Halldorf skrivit tre mindre böcker som på olika sätt anknyter till samma ämne: *Själens spegel*, *Den svåra kärleken* och *Den åttonde dagen* (även dessa på Silentium).

Foto: Kristoffer Lingnell. Peter Halldorf är svensk författare och tidigare pastor i Pingströrelsen. Han är en ekumenisk frontgestalt i svensk frikyrklighet, med ett långvarigt och nära samarbete med såväl Svenska kyrkan som med den katolska och ortodoxa kyrkan.

I juni 2022 fick Peter Halldorf ta emot en doktorschatt i Lunds domkyrka. Sin hedersdoktorsföreläsning ägnade han åt Philip Sherrard, en av den ekologiska teologins frontgestalter.

När Centrum för teologi och religionsvetenskap vid Lunds universitet utsåg honom till hedersdoktor löd motiveringen: "Halldorf har länge varit en av de mest centrala gestalterna inom svensk ekumenik och en av svensk kristenhets mest lästa författare och teologiska folkbildare. Förankrad i den svenska pingströrelsen och frikyrkligheten i allmänhet har han blivit en välkänd och uppskattad teolog även inom Svenska kyrkan, Stockholms katolska stift och de ortodoxa kyrkorna i Sverige, samt internationellt. Genom sitt redaktörskap, sin stora bokproduktion, men också sin omfattande föredragsverksamhet, har Halldorf haft ett stort genomslag i svensk kristenhet och väsentligt ökat olika kristna grupperns förståelse för varandra."

"DEN ANDRA VÄRLDEN ÄR DEN HÄR VÄRLDEN"

Den föreläsning som han hade förberett för detta tillfälle fick överskriften "Den andra världen är den här världen – Philip Sherrards vision i ljuset av vår planets nödläge".

– Jag hade önskat i många år att jag skulle få tid att närläsa profetlitteraturen, och jag hade samlat på mig böcker om den, berättar han. 2012 blev jag sjuk och var tvungen att tacka nej till alla uppdrag under ett halvår, och då började jag. Sedan läste jag Jeremia dagligen i sex års tid. Det satte sig i min kropp på ett sätt som jag inte var beredd på. Och när jag

började skriva blev jag förvånad att det blev så politiskt. Det var naivt av mig.

ÖSTLIGA TEOLOGER

Han beskriver Jeremias solidaritet med jorden, naturen och miljön som sin ingång till ämnet, och det var inte bara Jeremias egna ord eller den teologiska litteraturen som fick honom att fortsätta.

– Jag började lyssna på ett nytt sätt till de forskare som talade om klimatet, säger han, men det som har blivit tydligt för mig när jag har läst är också att en klimataktivism som är friställd från god teologi knappast blir mer än ett moralistiskt imperativ. Den kan bli förödande. Så vad är egentligen kyrkans och trons bidrag? Jag har hittat det främst hos östliga teologer. Bryggan till teologer i vår tid finns i den grekiska patristiska traditionen, där antropologin knyter an till kristologin.

RESPONS OMGÅENDE

Alla himlens fåglar har flytt – profeten Jeremia i sin egen tid och vår presenteras av förlaget som "ett försök att läsa en av urtidens profeter, inte bara i den tid som var hans men också i den otyglade och komplexa tid som är vår" och kom ut hösten 2017.

Peter Halldorf berättar om studierna och skrivandet som "ett akut behov" och säger att han föreställde sig att det kunde bli glädjande och uppmuntrande om någon ville ta del av hans tankar men att han inte skrev för att kommunicera med andra, att det inte vore fruktlöst om ingen läste.

– För mig har det varit ett personligt

Tisdag 8 november kl 18.30 firas Ökenmässan i Fässbergs kyrka, en mäsas med ekumenisk liturgi. Mässan firas med kommuniteten i Bjärka-Säby där Peter Halldorf är aktiv. Det är sista dagen konstverket Gaia är uppsatt i Fässbergs kyrka.

arbete, och viktigt. "Vem skulle orka läsa 800 sidor?" tänkte jag. Men det blev mycket respons omgående, och det mest slående är att många som inte är teologiskt skolade har läst och hört av sig, inte i första hand präster eller pastorer eller teologer – en del har sagt "jag är inne på andra läsningen nu". Man ska inte underskatta människors receptivitet.

FÖRSAMLINGSBESÖK

Under pandemitiden arrangerades det läsecirklar med den bok som man kan kalla uppföljaren till Jeremia-boken, *Därför sörjer jorden*. Tack vare att de var digitala kunde Peter Halldorf själv delta i flera träffar på olika håll, och nu har han också kunnat besöka församlingar.

– Läsecirkarna visade mig något som aldrig har varit så påtagligt för mig tidigare, säger han. Ämnet sätter igång väldigt mycket hos människor. Det har varit så intressant – alla åldrar, många unga, har samtalat. Det här är frågor som har varit väldigt eftersatta i den del av kristenheten som jag kommer från. Det finns en stor tafatthet inför den enorma krisen, och vi är så djupt präglade av "himmel och jord ska brinna"-teologin, vi har matats med den förkunnelsen. Ibland möter jag människor som har varit tidigt ute – det var inte jag – och jag vet att det har funnits en föraktfull hållning gentemot vissa sådana grupper.

BEGRÄNSNING GER FRIHET

Vad kan man göra när man har insett allvaret i situationen? Peter Halldorfs beslut att helt sluta resa med flyg – en resa till London går via Paris därför att det är en fin rutt för tågresenärer – resulterade hösten 2018 i en uppmärksammas artikel i tidningen Dagen.

– Begränsningen skapar en kreativitet och en frihet, säger han. Jag flög mycket innan dess, och det var en lättnad att välja bort det. De långa, långsamma resorna är en sådan glädje, och de hjälper mig. Jag reser med tåg till Bose i Italien, till exempel.

Att konsekvent resa med tåg istället för med flyg är en konkret förändring som också har blivit mycket uppmärksammas i bland annat sociala medier de senaste åren.

– Och det är ju en erfarenhet från hela den asketiska traditionen: att begränsningen är något som befriar dig och hjälper dig att säga ja eller nej. Den gör också annat möjligt, för allt som har att göra med fördjupning kräver begränsning. Men för mig är det viktigt att inte framställa mitt val

som något som andra bör ta efter. Jag vill inte göra några listor. Det är så lätt att hamna i det moraliska imperativet.

– Vi behöver inte en ny etik, vi behöver ett nytt etos. Vi kan inte rädda något som vi inte älskar, men om nödsituationen blir en insikt kommer den att påverka vårt liv. Allvaret är så stort. Vi har i flera avseenden redan passerat vad planeten tål. Vad är vårt motiv, vår drivkraft för att ta ansvar?

PHILIP SHERRARD

Och Philip Sherrard och föreläsningen i Lund? Också detta hör ihop med Jeremia.

– Jag upptäckte honom när jag läste om profetlitteraturen. Han dog 1995 och har inte varit så känd i Sverige, men han är en frontgestalt inom ekologisk teologi.

Philip Sherrard växte upp i England och kom som ung vuxen till Grekland strax efter andra världskrigets slut. Han kom att ägna sig åt bland annat översättning från grekiska till engelska, åt att återställa livsvillkoren

”Vi behöver inte en ny etik, vi behöver ett nytt etos.

på en ö där det fanns en övergiven gruvindustri, åt arkeologi – och åt livet i den grekisk-ortodoxa kyrkan.

– Jag vill utgå från hans teologiska vision så som han skriver om den i *The Sacred in Life and Art* och i *Human Image: World Image och The Rape of Man and Nature*. Han arbetar med den stora teologiska väven.

Och Jeremia-studierna och samlingarna i läsecirklar kommer att fortsätta:

– Jag har fått arbeta med profettraditionen och Gamla testamentet på ett nytt sätt, och det har fört mig in på nya områden. Vi måste fortsätta att samtala om vad det innebär att leva sant – i församlingar, gemenskaper, ungdomsgrupper och familjer.

– Vi kan göra val som vi berättar om och val som vi inte berättar om, det är en avvägning, men det går inte att tala om de här frågorna eller få de här insikterna utan att det får konsekvenser i våra liv.

Text Anna Braw
Artikeln är en förkortad version av artikeln från tidningen "Uppdrag mission" där den först publicerades juni 2022.

FN:s globala mål och kyrkan

INGEN SKA LÄMNAS UTANFÖR

Måndagen den 24 oktober firas FN-dagen!

FN-dagen är en temadag som firas sedan 1948, till minne av att FN-stadgan trädde i kraft den dagen, efter att de fem permanenta medlemsstaterna i FN:s säkerhetsråd och en majoritet av medlemsstaterna hade ratificerat FN-stadgan.

Måndag 24 oktober kl 18.00 firas musikgudstjänst i Fässbergs kyrka. "Miljö, fred och Frihet" med Svenska kyrkan Mölndals alla barnkör.

Mål 1: Ingen fattigdom handlar om att avskaffa fattigdom i alla dess former överallt.

Mål 2: Ingen hunger handlar om att ingen ska lida av hunger och att alla människor ska få bra och näringsrik mat året om.

Mål 3: God hälsa och välbefinnande handlar om att säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla i alla åldrar.

Mål 4: God utbildning för alla handlar om att alla ska få tillgång till utbildning av god kvalitet.

Mål 5: Jämställdhet handlar om att uppnå jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt.

Mål 6: Rent vatten och sanitet handlar om att försäkra att alla människor har tillgång till rent vatten och sanitet.

Mål 7: Hållbar energi för alla handlar om att alla individer ska ha tillgång till pålitlig och prisvärd energi.

Mål 8: Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt handlar om att alla människor ska ha ett arbete med goda arbetsvillkor och främja en inkluderande ekonomisk tillväxt.

Mål 9: Hållbar industri, innovationer och infrastruktur handlar om att bygga motståndskraftig infrastruktur, främja en inkluderande industrialisering samt uppmuntra nya innovationer.

Mål 10: Minskad ojämlikhet handlar om att minska ojämlikheter inom samhällen och mellan länder.

Mål 11: Hållbara städer och samhällen handlar om att göra städer säkra, inkluderande och hållbara.

Mål 12: Hållbar konsumtion och produktion handlar om att säkerställa strukturer som bidrar till en mer hållbar konsumtion och produktion.

Mål 13: Bekämpa klimatförändringarna handlar om att bekämpa en av vår tids största utmaningar, nämligen klimatförändringarna.

Mål 14: Hav och marina resurser handlar om att bevara och använda världens hav, sjöar och marina resurser på ett hållbart sätt.

Mål 15: Ekosystem och biologisk mångfald handlar om att bevara skog, bekämpa öken-spridning och stoppa förlusten av den biologiska mångfalden.

Mål 16: Fredliga och inkluderande samhällen handlar om att främja fredliga, rättvisa och inkluderande samhällen.

Mål 17: Genomförande och globalt partnerskap handlar om att alla världens länder måste uppnå ett partnerskap för att tillsammans stärka arbetet för en hållbar utveckling.

Läs mer:

www.svenskakyrkan.se/hallbarutveckling/agenda2030

fn.se/globala-malen-for-hallbar-utveckling

Bråttom men inte kört

Stefan Edman är biolog, miljödebattör och hedersdoktor vid Chalmers. 2013 rankades han av tidningen Miljöaktuell som nr 24 bland Sveriges 100 "miljömäktigaste". Stefan har i drygt fyrtio år arbetat med miljö och hållbar utveckling, gett tusentals föreläsningar, gjort radio- och TV, varit miljösakskunnig åt förre statsministern Göran Persson och skrivit otaliga debattartiklar och drygt 50 böcker om naturen och människan, klimat, energi, jordbruk och miljö, mat, skog, havsmiljöfrågor med mera.

Ett samhälle som faller samman, klimatflyktingar och naturkatastrofer, eller en systemförändring med omställd industri och ny teknik? Vi ringer upp miljödebattören Stefan Edman för att höra om det finns någon räddning för klimatet. Det är lätt att känna klimatångest inför framtiden.

Hallå Stefan Edman, hur väcktes egentligen intresset för naturen hos dig?

– Jag växte upp i Ljungskile, mellan hav och fjäll. Min far var författare och väldigt naturintresserad och skrev krönikor i GP bland annat, så jag fick det med mig hemifrån. Jag blev tidigt fågelskådare och läste sedan biologi. Men jag har också alltid varit humanistiskt orienterad och t.ex. intresserat mig i frågor om teologi och skapelsesyn. Båda de delarna har vävts ihop hos mig, tillsammans med ett politiskt engagemang som jag också fick under studenttiden i Göteborg.

Hur skulle du säga att människans förhållande till naturen är idag?

– Vår art är kanske 300 000 år och har alltid levt av och nära skog och sjö. Under knappt en promille av denna långa tid finns vi nu plötsligt i megastora städer med hög konsumtion, bilar och betong. Det har fjärrat oss från vårt ursprung. Men jag tycker mig också se en rörelse tillbaka. Vi börjar få insikt om att naturen inte bara är något vackert långt borta utan att vi är beroende av den i varje ögonblick. Som att hälften av syret vi andas kommer från gröna alger i havet! Vi är naturen själva.

2021 kom din bok "Förundran" i ny version. På vilket sätt kan förundran som förhållningssätt hjälpa oss att bättra ta hand om vår planet?

– Jag tror på att vara så där barnsligt nyfiken och ställa frågor som "Hur kan humlan flyga"? Om vi inte bara tänker med hjärnan utan också kopplar in hjärtat kan vi bli emotionellt berörda. Att förundras väcker glädje och livslust. "Vörda" är ett vackert ord! Om vi vördar och känner kärlek till det levande kan vi också bättra vårda.

Det är lätt att tänka att det är de stora länderna och industrierna

som ska göra jobbet, att min del i det hela är bara en droppe i havet. Vad kan jag som enskild person göra egentligen?

– Ja, det är stora systemförändringar som måste till och vi ser hur de sker ganska snabbt nu. Transportsystemet och industrin ska elektrifieras och bli fossilfria. Politikens uppgift är att underlätta det här. Men inom ramen för systemförändringarna kan vi som individer göra mycket nytta. För några år sedan pratade man ofta i tv-sofforna om att individen skulle bära hela ansvaret, vilket skapade klimatångest hos många, det blev väldigt fel.

"Hela omställningen av samhället är en yttre resa, men det är också en inre resa som handlar om vad som är livets kärna.

– Men vi som kanske tillhör en välmående medelklass måste fundera över hur vi kan leva materiellt enklare. Och fråga oss vad som är själva kärnan i livet. Att hälsa, kärlek och vänner är viktigare än pengar tror jag också att många har upptäckt under pandemin. Genom att shoppa mindre och lägga en större andel av våra pengar på t.ex. kultur och upplevelser istället för prylar, och genom att göra "bra klimatval" i affären påskyndar vi Sveriges klimatomställning!

Om jag går till mig själv så vet jag ju de där sakerna, men det är lätt att se hindren när jag samtidigt ska sy ihop det så kallade livspusslet. Samtidigt kan ju detta skapa en form av skuld när jag inte orkar nå upp till det som jag borde. Hur ska man tänka här?

– Jag tycker man ska göra så gott man kan, det räcker en bra bit! Om jag gör så gott jag kan och om det är miljoner fler som gör det, så är det en del i systemförändringen. Och när industrin ställer om, trafiken elektrifieras så kommer vi tillsammans kunna göra mycket

mer klimatnytta. Jag ser en rörelse där människor i olika åldrar funderar mycket på det här. När jag nu föreläster om klimatomställning för chefer inom alltifrån gruvor till bil- och läkemedelsindustrin, så blir jag jättetriggad över att höra deras vilja att förändra systemet. Så var det inte för 10 år sedan.

På vilket sätt kan Svenska kyrkan då bidra i klimatomställningen?

– Hela omställningen av samhället är en yttre resa, men det är också en inre resa som handlar om vad som är livets kärna. Förutom att kyrkan ska göra sin yttre resa och leva som den lär har

kyrkan tre unika uppdrag: Att sporra oss alla att göra den inre andliga resan till goda värden, omsorg och ett varsammare liv. Att ta kamp för att klimatomställningen görs så rättvis som möjligt, både här i Sverige och globalt. Och att förmedla förundran och förtröstan. Allt detta lär oss Jesus, det finns i evangelierna och hos profeter som Jeremia och Amos.

2020 kom din bok "Bråttom men inte kört". Så tror du det finns hopp om räddning för vår planet?

– Planeten kommer att överleva, den har varit med om det mesta! Men vår stora utmaning är "humanistisk": Hur ska alla människor som lever idag och i framtiden kunna få ett hyfsat bra liv? – Innan FN:s klimatmöte i fjol i Glasgow förutspådde forskarna en medeltemperaturhöjning på 2,7 grader. Men om det som lovades på klimatmötet blir verklighet så kommer det kanske att stanna på 1,8 grader istället. Och överraskningarnas tid är inte förbi, vi får arbeta i hoppet.

– Det jag önskar att människor tar med sig hem efter Big Bang-mässan är "mina" F: Förundran, Förändring, Förnöjsamhet, Förtröstan!

Text Karolina Braun och Carina Etander Rimborg
Artikeln är en förkortad version av artikeln från tidningen "Händer" nr 4 2021

Tisdag 18 oktober kl 18.30 Invigningskonsert "Från Big Bang till 2022" med text och medverkan av Stefan Edman.

Att förvalta skapelsen är den viktigaste uppgiften vi har!

Eva Forssell Aronsson, professor på Sahlgrenska i medicinsk strålningsvetenskap. Dessutom kyrkorådets ordförande i Mölndal sedan många år.

Det är mitt i sommaren och dagen har gått från en morgon där regnet öser ner och bildar stora pölar till att solen tittar fram bland molnen och temperaturen stiger upp mot 20 grader. Vädret börjar bli allt mer oförutsägbart något som kan vara en konsekvens av dagens klimatförändringar.

Klimatet, vädret och jorden är ämnen som är brinnande aktuella. Jag möter Eva Forssell Aronsson som är ordförande i kyrkorådet i Svenska kyrkan Mölndal och professor i medicinsk strålningsvetenskap. Hon undervisar vid sjukhusfysikerutbildningen och arbetar med frågor kring cancer och bildgivande metoder i sjukvården. Man kan säga att de som någon gång har berörts av cancer eller behövt genomgå en röntgenundersökning har koppling till Evas arbete.

– Jag arbetar både vid Göteborgs universitet och Sahlgrenska universitetssjukhuset, berättar Eva, där min forskning handlar om förbättrad strålbehandling av cancer och utveckling av avbildningsmetoder, i första hand för magnetkameror och gammakameror. Jag har arbetat inom detta område sedan mitten av 80-talet. Det är större delen av mitt liv, men jag har haft olika tjänster och arbetsuppgifter, så arbetet har hela tiden varit utmanande. Det är spännande att arbeta i gränsområdet mellan naturvetenskap, medicin och

teknik, där utvecklingen går fort!

Att Eva är kristen, tror på Gud och samtidigt är en framstående vetenskapskvinna är kanske för många en bild som inte går ihop, men faktum är att många som arbetat inom vetenskapen, både nu och genom tiderna har trott på en Gud. – Jag ser personligen ingen konflikt mellan vetenskap och kristen tro. De logiska resonemangen och de vetenskapliga metoderna och resultaten påverkas inte på grund av min tro, berättar Eva sakligt. – För mig är det däremot inte konstigt att det finns en Gud som ligger bakom logiken i naturlagarna och allt det som forskningen visar.

HUR VET DE?

– Hur vet cellerna och molekylerna hur de ska samspeja? Hur vet flyttfåglarna som pendlar till varmare breddgrader vart de ska? Hur vet elefanterna när de ska dö och drar sig undan för att somna in? Om något, så ökar min vördnad över det komplexa och underbara som är livet på jorden,

”Konflikterna kring att kristen tro och vetenskap inte kan gå hand i hand är ofta konstruerade.

både av det vi vet och det vi inte vet. Konflikterna kring att kristen tro och vetenskap inte kan gå hand i hand är ofta konstruerade. Tro och vetenskap handlar om olika saker. Naturvetenskapen undersöker hur världen är uppbyggd och fungerar, medan kris-

tendomen handlar om vem som kan ligga bakom alltihop och hur vi ska leva i världen, säger hon.

Eva har suttit i bland annat kyrkoråd och kyrkonämnd i Svenska kyrkan Mölndal sedan 1990-talet och innan dess var hon förtroendevald i Tynnereds församling. Kyrkorådet i Mölndal har ett övergripande ansvar och styr med budget och policy i Svenska kyrkan Mölndal. En del frågor rör miljö och hållbarhet. Bland annat har alla oljepannor bytts ut till miljövänligare energialternativ, och solpaneler kommer att placeras på de tak som tillåter detta. På kyrkogårdarna arbetas aktivt för att värna om den biologiska mångfalden, och i församlingsråden i de tre församlingarna Fässberg, Källered och Stensjön, arbetas med frågor kring miljö och hållbarhet.

DET ÄR EXEMPLEN SOM SPELAR ROLL

Men gör verkligen vårt sopsorterande och återvinning skillnad i det stora hela? Är det hur vi använder vår energi, utsläpp av avgaser, plasten i haven eller skogsskövlingen som är viktigast? För att lösa problemen kring hur vi ska rädda jorden måste vi tänka och agera globalt, och inte individbaserat, för att prioritera det som är viktigast, tror Eva. Det som spelar störst roll är hur länder och företag agerar. Samtidigt påverkar det vi gör individuellt det större perspektivet. Vi lär oss mer och banar nya och kreativa vägar för att nå de stora målen.

– Vi kan ta ett exempel, säger Eva. Om jag är VD för ett stort bolag och källsorterar hemma kommer troligen detta att införas även på arbetsplat-

sen. Anser jag att miljö och hållbarhet är viktigt så blir det både en del av vardagen och något som även påverkar företaget. Då har jag som den lilla individen lyckats påverka det globala, avslutar hon.

VI HAR FÅTT ETT ANSVAR

Att Gud har satt människorna att förvalta jorden beskrivs i den ena skapelseberättelsen i Bibeln. Eva och Adam fick i uppdrag att ta hand om paradiset på jorden. De teologiska diskussionerna kring den kristna trons roll i miljödebatten har ökat på senare tid.

Har de kristna ett större ansvar i klimatfrågan?

– Nej det kan jag egentligen inte påstå. Alla människor har ju ett ansvar att ta hand om vår jord. Men många kristna är engagerade utifrån sin tro att ta ansvar inte bara för sig själv utan också för världen. Miljöfrågor hänger ofta ihop med en rad hjärtefrågor inom kristendomen, som att hjälpa de fattiga och utsatta. När klimatet och vädret blir extremare påverkar det ofta dem som har lägst klimatavtryck. Skördar torkar ut, marken svämmer över, hus blåser sönder, och skogsbränder härjar. Följden blir att djur och människor svälter och dör. Att förvalta skapelsen på bästa sätt är därför viktigt! säger Eva.

HOPPET ÄR DET VI HAR KVAR

Klimatkrisen är något som väcker oroliga känslor, speciellt bland unga. I dagens samhälle leveras information och nyheter kring klimatförändringarna ofta med något som liknar skrämselfpropaganda, vilket kan bidra till känslan av hopplöshet. Det kan då kännas överväldigande att ta tag i problemen. Men alternativen är att sluta bry sig eller att ge upp, och inget av dem är ju bra.

– Hopp är något som vi kristna kan

bidra med utöver att ta ansvar! säger Eva. – Det sista som lämnar människan är hoppet, eller hur? Tror vi att Gud är en allsmäktig Gud som kan gripa in när det behövs så finns hoppet kvar, avslutar hon.

Text: Anna Karlsson

Onsdag 19 oktober kl 12:00 lunchmusik i Fässbergs kyrka med föredrag. I samband med lunchmusiken håller Eva föredrag om tro och vetenskap.

Vad väcker ditt intresse?

Konstverket Gaia är något utöver det vanliga. Här tipsar tre personer med Mölndalsanknytning om vad de inte vill missa under utställningen.

Linnea Lindstrand.
Student, ordförande för Svenska Kyrkans Unga i Fässbergs församling.

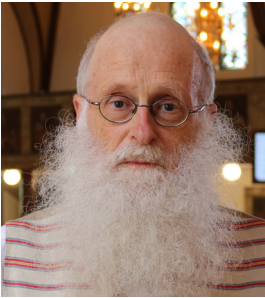
Från ditt perspektiv, vilken är den viktigaste frågan för jorden just nu?
Den viktigaste

frågan för mig nu är klimatet och vad man kan göra som enskild person för att förbättra situationen i världen.

Är det någon programpunkt du rekommenderar/själv vill gå på?
En programpunkt som gör mig nyfiken är Emma Sundh "Gör skillnad – från klimatångest till handlingskraft." Jag vill också gå på musikgudstjänsten "Miljö, fred och frihet" på FN-dagen.

Onsdag 19 oktober kl 19.15
Föreläsning: Emma Sundh

Måndag 24 oktober kl 18
Musikgudstjänst "Miljö, fred och frihet"

Lars Gahrn. Årets Mölndalsbo 2022, historiker och museiman. Ledamot av Stensjöns församlingsråd.

Vad tycker du om att placera nutida konst, som konstverket Gaia, i kyrkorummet?
Konst som har ett andligt budskap hör hemma i kyrkan. Svenska kyrkan har därför en lång och mycket värdefull konsttradition. Bilder av jordklotet i himlarymderna vittnar om skapelsens skönhet och stämmer oss till ödmjukhet, när vi inser vår egen litenhet.

Är det någon programpunkt du rekommenderar/själv kommer att gå på?
Många programpunkter förefaller vara intressanta för de flesta, men jag stannade för konserten med folkliga koraler. Det är intressant och berikande att höra, hur man återgav psalmmelodierna ute i bygderna.

Lördag 22 oktober kl 16
Musikgudstjänst "Folkliga koraler..."

Biskop Susanne Rappmann. Tidigare kyrkoherde i Svenska kyrkan Mölndal.

Biskoparna har skrivit ett biskopsbrev där ni lyfter miljöfrågan ur ett teologiskt perspektiv. Vilken är den viktigaste frågan för jorden just nu?
Att vi inser allvaret och påverkar världens makt-havare att fatta långsiktiga beslut.

Du kommer att medverka vid invigningen, men är det någon mer programpunkt du rekommenderar/själv kommer att gå på?
Så mycket spännande, men ska jag välja en programpunkt är jag nyfiken på vad teologen, filosofen och min arbetskamrat Frank Lorentzon kommer att tala om under rubriken "Förundran – ett steg till förändring". Det är två viktiga ord som visar att vi inte kan vara passiva inför klimatfrågorna!

Söndag 23 oktober kl 13
Föreläsning: Frank Lorentzon

Jorden och skapelsen är fantastisk!

Finns det något mer entusiastiskt än ett barn kvällen innan julafton? Vi kan nog alla relatera till den känslan, lyckan, spänningen och pirret i magen när det är dags att sova för att vakna upp på julaftonsmorgon.

Personen som kan överträffa barnet i entusiasm är Johannes Imberg, präst och församlingsherde i Fässbergs församling. Men han väntar inte på julafton, utan entusiasmen är inför höstens Gaia-utställning i Fässbergs kyrka, en Sverigeunik världsutställning med fokus på klimatet och vår planet.

– Att ha möjligheten att se denna enorma jordglob hängande i Fässbergs kyrka är en chans som kommer en gång i livet! Gaia är sju meter i diameter vilket gör att den kommer ta upp en stor del av Fässbergs kyrkorum som är 12 meter i takhöjd. Det kommer bli otroligt

mäktigt. Att Mölndal ska få hit Gaia är en ära, säger Johannes ivrigt.
Som 15-åring fick Johannes en andlig upplevelse när en präst bad för honom, detta skapade en väg för framtiden, att bli präst och att leda människor.

– Jag trivs otroligt bra här i Fässbergs församling. Församlingen är spännande och dynamisk med ett stort utbud för Mölndalsborna, säger han upprymt.

Temat kring utställningen Gaia är Förundran – Förändring. Konstverket har förmågan att väcka förundran för vår planet, precis som astronauterna på Apolloresan fick uppleva. Genom förundran väcks önskan att skapa förändring. Förändring är svår att tvinga på, det måste ske frivilligt.

– Jorden och skapelsen är fantastisk! Gud skapade universum och jorden i begynnelsen i harmoni med sig själv

och såg att det var gott. Vi är satta här för att vårda vår planet och förvalta skapelsen, men också att utbilda och informera om hur vi vårdar och tar hand om jorden. Att vi bor på samma planet binder oss samman, det är vårt gemensamma hem.

Nu krävs det förändring i vår livsstil och vi måste göra det tillsammans. Det är det mycket oro för hur framtiden kommer bli, vad kommer hända med jorden?

Fässbergs kyrka finns öppen för dem som behöver någon att prata med om sin oro och för den som söker hopp. Kyrkan tror i slutändan på en ljus framtid och här finns möjligheten att engagera sig i olika frågor, berättar Johannes.

Text Anna Karlsson

JOHANNES GULDKORN

Missa inte: Utställningen! Kom på invigningen 18 oktober när det är konsert, "Från Big Bang till 2022".

Kom en av de första utställningsdagarna och ta sedan med vänner, familj och kollegor och upplev den en gång till! Jordgloben är bara på plats under tre veckor så det gäller att passa på.

Väl på plats, fundera på två konkreta saker som du själv kan förändra i ditt liv för vår planets skull.

Sofia Källgren kommer hit 23 oktober och sjunger med kören Voice. För barn och familjer vill jag lyfta "Hakuna Matata" med Mama Gumbo 3 november.

Söndagen 6 november är det stor Taizémässa med alla vuxenkörer. Det kommer finnas något för alla under dessa veckor. Jag föreslår också om ni är en stor grupp, boka in ett besök och kom!

Jag vill bli medlem i Svenska kyrkan

Du kan anmäla dig via länken nedan eller lämna/skicka in talongen till Svenska kyrkan Mölndal, Terrakottagatan 3B, 431 42 Mölndal

www.svenskakyrkan.se/medlem/bli-medlem

Namn: _____

Personnummer: _____

Adress: _____

Telefon: _____

E-post: _____

Ort/datum: _____

Som medlem i Svenska kyrkan betalar du en kyrkoavgift som används till många viktiga verksamheter. Din kyrkoavgift går bland annat till:

- kyrkans öppna förskola och andra aktiviteter där små barn och deras föräldrar kan mötas
- läger, ungdomscaféer och andra mötesplatser för ungdomar
- hembesök och sjukhusbesök för att stötta sjuka eller människor i kris
- gudstjänster för alla i livets glädjeämnen och sorger, förtvivlan och hopp
- gemenskapsträffar för äldre och ensamma
- jourhavande präst, som människor i krissituationer kan kontakta under den tid på dygnet då många andra resurser är stängda
- arbete i krissituationer med lokala kriscentrum, samtalsstöd med mera
- självårdssamtal när livet känns tufft och man behöver någon att prata med
- gratis eller subventionerad familjerådgivning
- olika projekt för stöd till människor i arbetslöshet
- ett rikt musikliv med körer och musiker
- underhållet av våra kyrkobyggnader och kulturarv
- stöd till människor på flykt, både i Sverige och utomlands
- stöd till dem som sörjer
- stöd till människor som är nya i Sverige, för att de ska lära sig svenska och komma in i samhället
- tillfälligt ekonomiskt stöd när det verkligen krisar
- stöd till svenskar som befinner sig utomlands
- stöd inom vård, försvar, universitet och fängelser
- klimatarbete i Sverige och världen
- Act Svenska kyrkan, som finns på plats vid katastrofer och kämpar för allas rätt till ett värdigt liv.
- du har dessutom rätt att rösta i kyrkovalet

ANSLAGSTAVLA

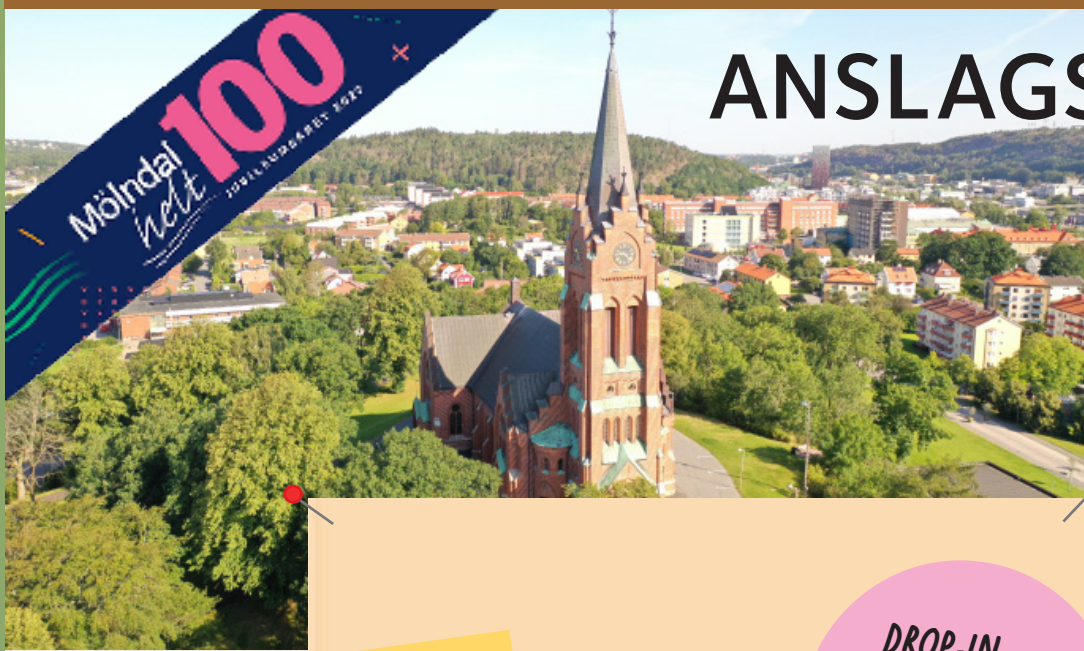

Foto Gareth Jones

ATT GÖRA:

- BOKA (BESÖKA) GAIA
- KOLLA FÖRELÄSNINGAR
- FIXA KÄLLSORTERINGEN
- ÖKENMÄSSA
- FRIDAYS FOR FUTURE
- LAGA PUNKAN PÅ CYKELN

DROP-IN

VIGSEL

DEN 22 OKTOBER 2022 FRÅN
KL 20.00-02.00 ÄR DET DROP-IN- VIGSEL I
FÄSSBERGS KYRKA. NI KAN BLI VIGDA UNDER
DET VACKRA KONSTVERKET GAIA.
FÖR MER INFORMATION:
WWW.SVENSKAKYRKAN.SE/MOLNDAL/DROPIN

Änglamark

Kalla den änglamarken eller
himlajorden om du vill
Jorden vi ärvde och lunden, den gröna
Vildrosor och blåklackor och
lindblommor och kamomill
Låt dem få leva, de är ju så sköna

Låt barnen dansa som änglar
kring lönn och alm
Leka titt-ut mellan blommande grenar
Låt fåglar flyga och sjunga för oss sin psalm
Låt fiskar simma bland bryggor och stenar

Sluta att utrota skogarnas alla djur
Låt örnen flyga, låt rådjuren löpa
Låt sista älven, som brusar i vår natur
Brusa alltiämt mellan fjällar och gran och fur

Kalla den änglamarken eller
himlajorden om du vill
Jorden vi ärvde och lunden, den gröna
Vildrosor och blåklackor och
lindblommor och kamomill
Låt dem få leva, de är ju så sköna

1971 Evert Taube

Visan Änglamark skrevs av natio-
nalskalden och trubaduren Evert
Taube till Hasse och Tages film
"Äppelkriget" från 1971 och den
kom att bli hans sista publicerade
visa. Visan var ledmotivet för
filmen och visar prov på det stora
intresset för natur- och hotade
miljöer som Evert
Taube hade.
Texten som
är ett halvt
sekel gammal
är högaktuell
än i dag.

Berätta!
Jag lyssnar...

Vill du prata med en
medmänniska? Vi lyssnar på dig!
Ring till SOS-telefonen
0771-800 650 varje dag, året om,
eller skriv till SOS-brevlådan.
För dig mellan 12 och 25 år finns
även Nätvandarchatten, tre
kvällar i veckan.
[www.svenskakyrkan.se/
kyrkans-sos](http://www.svenskakyrkan.se/kyrkans-sos)

KOMMER
JORDEN ATT
ÖVERLEVA?

Förundan är en känsla som ofta
definieras som en blandad upple-
velse av stor respekt tillsammans
med antingen överraskning eller
rädsla. Svenska akademins ordbok
beskriver flera relaterade kon-
cept till förundan såsom häpnad,
beundran, förvåning, vördnad och
dyrkan.

I själva ordet **förändring** finns
innebörden att vi ska ändra
något som redan finns och har
funnits under en längre tid. Det
behöver inte vara fel, tvärtom.
Men ibland måste man också hitta
nya perspektiv.

Don't worry about anything;
instead, pray about everythingSvenska kyrkan
MÖLNDAL
www.svenskakyrkan.se/molndal/gaia
Svenska kyrkan
MÖLNDAL